

Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Deres ref: -
Vår ref: AWS
Dato: 19.12.2012

Høringssvar til NOU 2012: 15 – Politikk for likestilling

Dette utvalgets mandat har vært å utrede norsk politikk for kjønnslikestilling i lys av etnisitet, livsløp og klasse. Selv om KIM er oppnevnt av regjeringen for å gi råd i saker som angår innvandrerbefolkningen, ønsker vi å presisere nødvendigheten av å se ulike likestillings- og diskrimineringssspørsmål i sammenheng med hverandre.

I dette høringssvaret vil vi først komme med en overordnet bemerkning om viktigheten av at likestillingsspørsmål sees i et flerdimensjonalt perspektiv. Deretter vil vi løfte fram viktigheten av ytterligere forskning, og foreslå en videre utredning om flerdimensjonal likestilling med hovedfokus på etnisitet. Til slutt vil vi komme med våre kommentarer til noen av utvalgets foreslåtte tiltak.

Overordnede bemerkninger

En potensiell utfordring i arbeidet for å fremme likestilling mellom alle grupper i samfunnet er at aktører og instanser som arbeider spesifikt med kjønns-, livsløps-, etnisitets-, eller klassespørsmål kan hegne om sine egne felt. Dermed kan man miste blikket for de felles, overlappende problemstillingene.

Om enn de konkrete mekanismene for ekskludering kan være forskjellige langs disse dimensjonene, er det god grunn til å tro at metodene for å motarbeide ekskludering vil ha mye til felles. Flere av de foreslåtte tiltakene i den foreliggende utredningen er godt egnet til å fremme en flerdimensjonal likestillingsagenda.

Forskning og videre utredning

Utredningen gjenspeiler samtidig at det tilgjengelige kunnskapsgrunnlaget er betydelig sterkere når det gjelder kjønnslikestilling enn andre dimensjoner av likestilling. For å bidra til en kunnskapsbasert likestillingspolitikk, fremmer utvalget i utredningens kapittel 17 en rekke forslag til ytterligere forskning. Her påpekes det at det er et særskilt kunnskapsbehov når det gjelder flerdimensjonal likestilling. Dette er en bekymring som også deles av KIM. Blant annet på grunn av spesialiseringen av fagfeltene, og mekanismene for offentlig finansiering av forskning, er overlappingene mellom de ulike dimensjonene av likestilling til dels understudert.

KIM er enig med utvalget i at det er et stort behov for ytterligere forskning, og mener at kunnskap om flerdimensjonal likestilling må prioriteres i forskningsfinansieringen. Blant

forslagene som utvalget foreslår framstår de konkrete utelukkingsmekanismene i ulike deler av arbeidsmarkedet, eliteholdninger til flerdimensjonal likestilling, samt spenningene mellom etnisitet og selvopplevd tilhørighet for oss som noen av de mest relevante temaene for videre forskning.

Vi er dessuten enige med utvalget i at det tilgjengelige statistikkgrunnlaget må tilpasses for å kunne gi bedre indikatorer på flerdimensjonal likestilling. Når analyser av likestillingssituasjonen i Norge behandler respondentenes landbakgrunn som en tilfredsstillende forklaring på for eksempel lavere arbeidsmarkedsdeltakelse, er det et tydelig signal om at vi behøver mer nøyaktige likestillingsindikatorer. Landbakgrunn gir alene sjelden en god nok forklaring. Indikatorer som utformes med tanke på å fange opp overlapp mellom kjønn-, etnisitets- og klasse-dimensjonene kan ventes å gi oss bedre forståelse av de reelle likestillingsutfordringene.

Det er naturlig at den foreliggende utredningen har et hovedfokus på kjønnsdimensjonen av likestilling, gitt at dette var utvalgets mandat. KIM ser imidlertid behovet for en ytterligere utredning, hvor man med en tilsvarende flerdimensjonal metodikk har hovedfokus på etnisitetsdimensjonen av norsk likestillingspolitikk.

Kommentarer til enkelttiltak

Blant de andre tiltakene som utvalget foreslår, er en ordning med å innføre kjønnspoeng i høyere utdanning for å korrigere skjevheter i studievalg. Tiltaket er foreslått å innføres kun der man ser en spesielt sterk skjevdeling, og på yrkesgrupper hvor betydningen av mangfold er spesielt sterk. Det legges dessuten vekt på at ordningen skal omfatte studier som har et relativt høyt karakterkrav allerede. Utvalget foreslår videre å innføre en stipendordning for å øke mangfoldet i rekrutteringen til visse studier og yrkesgrupper. KIM stiller seg bak utvalgets argumentasjon og er positive til disse forslagene.

Når det gjelder foreldrepenger, foreslår utvalget å innføre en selvstendig opptjeningsrett for fedre. KIM støtter dette forslaget, blant annet fordi det kan ventes å bedre vilkårene for familier som lever på én inntekt – en gruppe hvor innvandrerfamilier er overrepresentert. Ettersom kjønnslikestilling er et overordnet mål for norsk politikk, kan vi ikke godta at menn med minoritetsbakgrunn gis mindre mulighet til å delta i familielivet. Selv om utvalget trekker fram dobbeltomsorgsprinsippet som en potensiell innvending, deler KIM utvalgets konklusjon om at selvstendig opptjeningsrett for fedre vil være et godt likestillingstiltak.

Dersom fedre gis en selvstendig opptjeningsrett kan dette også være et incentiv for kvinner til å ta arbeid utenfor hjemmet. Av samme grunn støtter KIM utvalgets forslag om en tredeling av foreldrepermisjonen.

Utvalget drøfter videre noen mulige tiltak for å bidra til bedre representasjon av alle underrepresenterte grupper i lokalpolitikken. I stedet for lovpålagte kvoter i valglistene, foreslår utvalget å innføre en ordning som kalles “Modell lokal beslutning”, hvor kommunestyre, fylkesting og storting hvert fjerde år pålegges å drøfte likestillingsstatus i sitt folkevalgte organ. Under forutsetning om at de folkevalgte organene under sin drøftelse også pålegges å drøfte flerdimensjonal likestilling, ikke bare kjønnsbasert, er KIM positive til dette forslaget.

En bekymring som er knyttet til mer radikale kvoterings tiltak er at de mangler legitimitet, og på sikt kan føre til motreaksjoner og fiendtlighet mot ytterligere likestillingstiltak. For å sikre folkelig oppslutning om likestillingspolitikken, og for å bidra til varige holdningsendringer,

mener KIM det er viktig å finne slike kompromissløsninger. "Modell lokal beslutning" fremstår derfor som et godt likestillingstiltak.

KIM støtter forslagene om fri rettshjelp i diskrimineringssaker for domstolene samt etablering av en tilskuddsordning for rettighetsinformasjon. Som utvalget nevner er det til dels store praktiske utfordringer knyttet til LDO som lavterskeltilbud, og KIM ønsker å understreke de systematiske forskjellene som finnes hos både LDO og Likestillings- og diskrimineringsnemda når det gjelder faktisk klageadgang. Det er en stor underrapportering av saker som gjelder etnisk diskriminering, og henleggelsesprosenten er også mye høyere i slike saker. Dette mener KIM er en stor utfordring. Derfor stiller vi oss positive til forslaget om å etablere en tilskuddsordning for å støtte arbeidet med rettighetsinformasjon i regi av lokale frivillige organisasjoner og kompetansemiljøer.

Vi ønsker imidlertid å presisere viktigheten av at denne tilskuddsordningen også kommer organisasjoner med sin forankring i innvandrerbefolkningen til gode. Mange norske frivillige organisasjoner taler på vegne av innvandrerbefolkningen uten å ha særlig forankring i innvandrer miljøene. Lokale innvandrerorganisasjoner kan være svært viktige for å nå ut til innvandrerbefolkningen og sikre deres kunnskap om sine rettigheter når det kommer til diskriminering og likestilling. Det er derfor nødvendig med støtte til organisasjoner med sin forankring i innvandrerbefolkningen hvis dette skal være et reelt lavterskeltilbud som kan bidra til å utjevne skjevhetene i klageadgang hos LDO og Nemda.

KIM støtter også tiltaket om fri rettshjelp i diskrimineringssaker for domstolene, men understreker viktigheten av at dette kommer sammen med etablering av en tilskuddsordning for rettighetsinformasjon. Det er svært viktig å etablere et lavterskeltilbud for å sikre at de mer sårbare gruppene i befolkningen også får utbytte av dette tilbudet.

Med vennlig hilsen

Anita Rathore
Utvalgsleder

Saksansvarlig:
Anja Wedde Sveen
Rådgiver